

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

PROGRAMOS „VAIKŲ IR SUAUGUSIŲJŲ GLOBA IR MOKYMAS“ IR „VAIKŲ IR SUAUGUSIŲJŲ SOCIALINĖ GLOBA“

2005 m. gruodžio 12 d. Nr. 2010-7p-119

SANTRAUKA

Ataskaita parengta pagal Kauno apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir Panevėžio apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ atliktus valstybinių auditų rezultatus.

Kauno apskrities viršininko administracijai 2004 metų programai „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ vykdyti skirta 18 895,7 tūkst. Lt. Panevėžio apskrities viršininko administracijai 2004 metų programai „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ vykdyti skirta 15 755,4 tūkst. Lt. Minėtos programos yra didžiausios apskričių viršininko administracijų vykdomų programų.

Negalima įvertinti, ar pasiekti programų tikslai ir palyginti apskričių vykdomų programų, nes programos vykdomos įstaigos, skirtingos profiliu ir veikla, atskirais metais įstaigos vykdomos skirtingas programas, nustatyti tik kiekybiniai uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

Planuojant lėšas programai, neatsižvelgta į įstaigų lėšų poreikį, nesuteikta galimybės apskričių viršininkų administracijoms realiai planuoti uždavinius ir priemones, siekti numatytų programos tikslų. Išlaidų planavimas programoms pagal valstybės funkcijas ir išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius sudarė prielaidas lėšas planuoti ir skirti ne programų tikslams ir uždaviniams įgyvendinti, o įstaigų veiklai organizuoti.

Negalima įvertinti, ar racionaliai ir efektyviai panaudotos valstybės biudžeto lėšos minėtoms programoms įgyvendinti, nes nenumatyta kokybinių ir išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijų.

Nėra patvirtintos tvarkos ir atskaitomybės dėl panaudotų valstybės biudžeto lėšų ugdymui.

Sudėtinga vertinti programų įgyvendinimą ir palyginti apskričių programų įgyvendinimo rezultatus, nesant patvirtintos finansinės atskaitomybės pagal programos tikslus, uždavinius ir priemones.

Audito objektai – programos „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ (toliau – programos).

Audito subjektai – Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijos. Apskričių viršininko administracijos įgyvendina apskrities viršininkui įstatymais ir kitais teisės aktais priskirtas švietimo ir socialinių klausimų funkcijas.

Audito atlikimo pagrindas – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Veiklos audito 2005 metų programa. Valstybės kontrolės Veiklos audito 1-ojo departamento direktoriaus R. Sanajevio 2005-08-16 pavedimas Nr. 2010-7p.

Audito procesas. Valstybės kontrolės Veiklos audito 1-ojo departamento direktoriaus R. Sanajevio 2005-08-16 pavedimu Nr. 2010-18 buvo atliktas Panevėžio apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ išankstinis tyrimas nuo 2005-08-16 iki 2005-09-09. 2005-09-09 pavedimu Nr. 2010-20 ir 2005-10-13 pavedimu Nr. 2010-21 atlikome auditus:

Panevėžio apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ (auditas atliktas nuo 2005-09-12 iki 2005-10-14).

Kauno apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ (auditas atliktas nuo 2005-10-17 iki 2005-11-30);

Audito tikslas – apibendrinti ir vertinti minėtų auditų rezultatus, kurių pagrindu parengta ši valstybinio audito ataskaita. Audituotas laikotarpis – 2004 metai. Auditas pradėtas 2005-12-01, baigtas 2005-12-12.

Valstybinius auditus atliko vyresnioji valstybinė auditorė Marytė Tulabienė (grupės vadovė) ir valstybinė auditorė Agnė Baranauskaitė.

Šioje ataskaitoje vartojami trumpiniai ir sąvokos:

IM – internatinė mokykla

SIM – specialioji internatinė mokykla

UGC – ugdymo ir globos centras

VGN – vaikų globos namai

AUDITO REZULTATAI

1. PROGRAMŲ SUDARYMAS

Apskričių viršininko administracijos, įvertinusios aplinką ir išteklius, suformulavusios misiją, parengė 2004–2006 metų strateginius veiklos planus, kuriuose numatė savo veiklos tikslus, kryptis ir būdus, nustatė prioritetines švietimo ir socialinės apsaugos kryptis.

Kauno ir Panevėžio apskričių administracijų viršininkai, vadovaudamiesi Strateginio planavimo metodikos¹ 44 punktu, sudarė strateginio planavimo grupes, kurioms pavedė:

Apskritis pavadinimas	Strateginio planavimo grupės funkcijos
Kauno apskrities viršininko administracija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizuoti ir koordinuoti strateginio veiklos plano rengimą; ▪ prižiūrėti jo įgyvendinimą; ▪ įvertinti pasiektus rezultatus biudžetiniais metais; ▪ analizuoti iškilusias problemas; ▪ nustatyti planuojamo laikotarpio veiklos prioritetus².
Panevėžio apskrities viršininko administracija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ atlikti apskrities viršininko administracijos aplinkos ir išteklių analizę; ▪ suformuluoti ir prireikus siūlyti patikslintą institucijos misiją; ▪ nustatyti ir tikslinti institucijos strateginius tikslus; ▪ numatyti planuojamo laikotarpio veiklos rezultatus, jų išdėstymą prioriteto tvarka; ▪ nustatyti vykdytinas programas; ▪ numatyti planuojamo laikotarpio rezultatus pagal programas; ▪ paskirti užduotis programų koordinatoriams; ▪ įvertinti Programų koordinatorių pateiktų programų projektų suderinamumą su Apskrities viršininko administracijos strateginiais tikslais; ▪ užtikrinti visų institucijos programų tarpusavio suderinamumą; ▪ pritari programų projektams ir pateikti strateginio veiklos plano projektą apskrities viršininkui³.

Strateginio planavimo grupės pagrindinės funkcijos nustatytos Strateginio planavimo metodikoje. Panevėžio apskrities viršininko administracijos strateginio planavimo grupei pavestos funkcijos yra detalesnės negu Kauno apskrities administracijos ir orientuotos į vykdytinų programų koordinavimą ir suderinamumą, kaip numatyta Strateginio planavimo metodikoje. Kauno apskrities viršininko administracijos strateginio planavimo grupei nenumatytos konkrečios funkcijos sudarant, vykdant ir kontroliuojant programas.

Auditorių nuomone, vykdomų programų rezultatus ir kokybę lemia strateginio planavimo grupės ir programų koordinatoriaus funkcijų nustatymas ir glaudus jų bendradarbiavimas. Būtu tikslinga į strateginio planavimo procesą įtraukti apskritims pavaldžių institucijų vadovus, kaip nustatyta Strateginio planavimo metodikos 55 punkte.

Apskričių vykdomos programos:

Apskritis pavadinimas	Programos pavadinimas	Programą vykdančios įstaigos
Kauno apskrities viršininko administracija	Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas	Kauno apskrities IM „Saulutė“; Kėdainių, Kaišiadorių, Jiezno, Raseinių, Kauno 1-oji, Kauno apskrities specialiosios internatinės mokyklos; Kauno apskrities UGC; Jiezno ir „Atžalynas“ VGN; Kauno apskrities 1-oji vidurinė mokykla; Kulautuvos vaikų tuberkuliozės ligoninės, Kačerginės vaikų sanatorijos „Žibutė“ ir Kauno V. Tumėnienės vaikų sanatorijos mokyklos
Panevėžio apskrities viršininko administracija	Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa	Jotainių, Kupiškio, Lavėnų ir Skemų pensionatai A. Bandzos kūdikių ir vaikų globos namai

¹ Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 827

² Kauno apskrities viršininko 2002 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. 01-261

³ Panevėžio apskrities viršininko 2003 m. vasario 27 d. įsakymas Nr. V-55

Programos, kurias vykdė Kauno apskrities viršininko administracijos vaikų ir suaugusiųjų ugdymo ir globos įstaigos ir Panevėžio apskrities viršininko administracijos suaugusiųjų su proto negalia ir vaikų socialinės globos įstaigos, yra tęstinės.

Pastebėjimas. Kauno apskrities viršininko administracijos Jiezno ir „Atžalynas“ vaikų globos namai 2004 metais vykdė programą „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“, 2005 metais vykdė programą „Socialinių paslaugų plėtra globos įstaigose“¹.

Panevėžio apskrities viršininko administracijos Obelių vaikų globos namai 2003 metais vykdė programą „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“, o 2004 metais minėtiems vaikų globos namams buvo pavesta vykdyti programą „Specialių poreikių asmenų švietimas ir ugdymas“. Nuo 2005 metų Obelių vaikų globos namai vėl vykdo programą „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“.

Auditorių nuomone, negalima palyginti apskričių vykdomų programų, kadangi jas vykdė įstaigos, skirtingos profiliu ir veikla. Atskirais metais vykdant skirtingas programas, sudėtinga palyginti apskričių vykdomų programų rezultatus [1].

1.1. Programų tikslai, uždaviniai, priemonės, uždavinių vertinimo kriterijai ir numatomi programų įgyvendinimo rezultatai

Programų tikslai, uždaviniai, priemonės, uždavinių vertinimo kriterijai ir numatomi programų įgyvendinimo rezultatai pateikti priede.

Programų tikslai

Kauno apskrities administracija Programa „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“	Panevėžio apskrities administracija Programa „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“
Programų tikslai	
Vykdyti ŠMM bendrojo lavinimo bei specialiojo ugdymo programas, socializuoti ir ruošti vaikus, paauglius ir jaunimą savarankiškam gyvenimui	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asmenų su psichine negalia socialinė globa pensionatuose 2. Našlaičių ir vaikų, likusių be tėvų globos, socialinė globa vaikų globos namuose.

Programa „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ pagal programos tikslus orientuota į vaikų, paauglių ir jaunimo globą ir mokymą, nuteistųjų mokymą, tačiau audito metu nustatyta, kad minėtoji programa orientuota tik į mokymo proceso organizavimą. Programa „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ – tik į asmenų su psichine negalia ir vaikų socialinės globos organizavimą.

¹. Apskrities viršininko administracijos 2005 m programa „Socialinių paslaugų plėtra globos įstaigose“.

Programų uždaviniai

Pagal Strateginio planavimo metodikos 40 punktą, Uždaviniai programos tikslams įgyvendinti turėtų būti išdėstomi prioriteto tvarka. Pavyzdžiui, įgyvendinant Panevėžio apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ antrąjį programos tikslą „Našlaičių ir vaikų, likusių be tėvų globos, socialinė globa vaikų globos namuose“, prioritetas turėtų būti suteiktas antrajam uždaviniui „Teikti kokybiškas socialines, medicininės, reabilitacines ir kitas paslaugas vaikų globos namų auklėtiniams“, nes pagal vaikų globos namų nuostatus, pagrindinis institucijos tikslas yra socialinė globa.

Kauno apskrities viršininko administracijos programos „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ uždaviniai orientuoti tik į ugdymo proceso organizavimą, nors programą vykdė ne tik ugdymo paslaugas teikiančios įstaigos, bet ir vaikų globos namai, kurių pagrindinis uždavinys yra teikti socialines paslaugas. Be to, specialiosiose internatinėse mokyklose, internatinėse mokyklose, ugdymo ir globos centre gyvena apie 23 proc. vaikų, kuriems yra nustatyta globa. Auditorių nuomone, įstaigose, kuriose teikiamos socialinės paslaugos, vienas iš uždavinių, turėtų būti orientuotas į socialinę globą.

Programų uždavinių įgyvendinimo priemonės

Audito metu nustatyti trūkumai apskričių viršininko administracijoms planuojant priemones programų uždaviniams įgyvendinti:

Apskrities ir programos pavadinimas	Audito metu nustatyta, kad:	Pavyzdžiui, šios priemonės:
Kauno apskrities viršininko administracijos programa „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“	<p>Kai kurios numatytos priemonės reikalingos įstaigos veiklai organizuoti, o ne organizuoti mokymą ir užimtumą vaikams ar nuteistiesiems.</p> <p>Neaišku, kokie gali būti taikomi vertinimo kriterijai.</p> <p>Neaišku, koks auklėtinių skaičius dalyvaus organizuojant priemones, nenumatyta, kokiose įstaigose ir koks įsigytas ilgalaikis turtas padės įgyvendinti numatytą uždavinį</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Užtikrinti galimybę organizuoti tęstinį sanatorijose besigydančių vaikų mokymą; ▪ Užtikrinti galimybę organizuoti nuteistųjų užimtumą, tęstinį mokymą, sudaryti galimybes įsigyti pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą. ▪ Efektyvus ir tikslingas paprastųjų išlaidų naudojimas. ▪ Efektyvus ir tikslingas paprastųjų išlaidų naudojimas ir ilgalaikio turto įsigijimas.
Panevėžio apskrities viršininko administracijos programa „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“	<p>Kai kurios pasirinktos priemonės uždaviniams įgyvendinti nedaro įtakos numatomo programos įgyvendinimo rezultatui.</p> <p>Nėra tiksliai suplanuoti būtini aplinkos pritaikymo vaikams su negalia darbai</p> <p>Neaišku, kokios bus taikomos naujos darbo terapijos, užimtumo ir lavinimo priemonės</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaikų teisių ir interesų gynimas ▪ Aplinkos pritaikymas vaikams su negalia ▪ Naujų vaikų užimtumo ir lavinimo programų taikymas

Uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai

Audito metu nustatyta, kad Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijų programų uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai yra tik kiekybiniai, pagal kuriuos sunku spręsti apie uždavinių įgyvendinimo rezultatą (1 priedas).

Kiekybiniai uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai neparodo, ar efektyviai naudojamos lėšos. Uždaviniams vertinti tikslinga nustatyti aiškius kiekybinius, kokybinius ir išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijus, kaip rekomenduojama Vyriausybės patvirtintoje Strateginio planavimo metodikoje¹ [2].

Numatomi programų įgyvendinimo rezultatai

Rezultatai	Vertinimas
<p>Kauno apskrities viršininko administracijos programa „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“:</p> <p>racionaliai panaudotos lėšos;</p> <p>įgyvendintos Švietimo ir mokslo ministerijos bendrojo lavinimo bei specialiojo ugdymo programos;</p> <p>suteiktos kokybiškos paslaugos.</p>	<p>Ar vykdant programą racionaliai panaudotos lėšos, žiūrėti skyrelyje „Lėšų panaudojimas“.</p> <p>Audito metu nevertinta, ar įgyvendintos Švietimo ir mokslo ministerijos bendrojo lavinimo ir specialiojo ugdymo programos.</p> <p>Auditorių nuomone, netikslinga buvo numatyti vieną iš rezultatų „suteiktos kokybiškos paslaugos“, nes programos aprašyme teigiama, kad atsižvelgiant į lėšų trūkumą neįmanoma suteikti kokybiškų paslaugų, skirti lėšų darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, kompiuterių įsigijimui ir kt.</p>
<p>Panevėžio apskrities viršininko administracijos programa „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ – visi pensionato gyventojai ir vaikų globos namų auklėtiniai gyvena patalpose, atitinkančiose būtinus buitinius ir higieninius reikalavimus. Didėja atestuotų darbuotojų skaičius ir jų kvalifikacija. Mažėja linkusių nusikalsti skaičius.</p>	<p>Programos įgyvendinimo rezultatas iš dalies pasirinktas netinkamas, nes rezultato formuluotė pasako, kad numatomas rezultatas pasiektas.</p>

Įvertinę minėtų programų tikslus, uždavinius, priemones, uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijus, numatomą programų įgyvendinimo rezultatą, auditoriai norėtų pažymėti, kad apskričių viršininko administracijų darbuotojams atsakingiems už programos rengimą yra sudėtinga numatyti programos tikslus, tinkamus uždavinius, priemones, uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijus. Auditorių nuomone, apskritims rengiant socialinės apsaugos programas, būtų naudinga, jeigu būtų parengtos rekomendacijos pagal socialines programas, kuriose būtų numatyti pagrindiniai uždaviniai, uždavinių įgyvendinimo kiekybiniai, kokybiniai ir išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijai, geros praktikos pavyzdžiai [3].

¹ LRV 2002 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 827

1.2. Lėšų planavimas

Strateginio planavimo metodikos 5 priede numatyta, kad planuojant programai lėšas, išlaidos detalizuojamos pagal programos tikslus, uždavinius, priemones ir valstybės funkcijas.

1 lentelė. Programų tikslų, uždavinių ir priemonių išlaidų suvestinė 2004 m.

Programos kodas	Programos tikslo kodas	Uždavinio kodas	Priemonės kodas	Funkcinės klasifikacijos kodas	2004 m. išlaidų projektas			
					Iš viso	Paprastosios		Nepaprastosios
						iš viso	darbo užmokestis	
Kauno apskrities viršininko administracija								
30	01	01	01	09.01.02.02.	16 106,0	16 106,0	9 342,0	
30	01	01	02	09.01.02.02.	240,0			240,0
30	01	01	Iš viso uždaviniui		16 346,0	16 106,0	9 342,0	240,0
30	01	02	01	09.01.02.01.	1 017,0	1 017,0	760,0	
30	01	02	02	09.01.02.01.	624,0	624,0	458,0	
30	01	02	Iš viso uždaviniui		1 641,0	1 641,0	1 218,0	
30	01	Iš viso programos tikslui			17 987,0	17 747,0	10 560,0	240,0
30	Iš viso programai				17 987,0	17 747,0	10 560,0	240,0
Panevėžio apskrities viršininko administracija								
32	01	01	01	10.01.02.02.	10 806,0	9 506,0	4 076,0	1 300,0
32	01	01	01	10.04.01.01	3 077,0	2 777,0	1 529,0	300,0
32	01	01	Iš viso uždaviniui		13 883,0	12 283,0	5 605,0	1 600,0
32	01	Iš viso programos tikslui			13 883,0	12 283,0	5 605,0	1 600,0
32	Iš viso programai				13 883,0	12 283,0	5 605,0	1 600,0

Šaltinis. Kauno ir Panevėžio apskričių administracijų duomenys, parengti pagal Strateginio planavimo metodikos 5 priedo 2 lentelę.

Kauno apskrities viršininko administracija 2004 metų programai „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ išlaidas numatė pagal programos tikslus, uždavinius, priemones ir valstybės funkcijas. Panevėžio apskrities viršininko administracija 2004 m. programai „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ išlaidas numatė pagal vieną programos tikslą, uždavinį, priemonę, nors programai įgyvendinti numatė 2 tikslus, 5 uždavinius, o uždaviniams įgyvendinti – 15 priemonių. Apskritims nėra nustatytų bendrųjų vykdomų programų kodų, skiriasi ir programų pavadinimai. Vykdomų programų kodus ir pavadinimus nustato patys asignavimų valdytojai.

Auditorių nuomone, šalies mastu sudėtinga palyginti apskričių programų įgyvendinimo rezultatus ir vertinti programų įgyvendinimą.

Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijos, rengdamos 2004 metų valstybės biudžeto projektą, vadovavosi Finansų ministerijos raštu¹, kuriame nurodyta, kad 2004 metų valstybės biudžeto programų sąmatų projektas neturi viršyti 2003 metams patvirtintų tiesioginių išlaidų ir maksimalių asignavimų limitų.

Apskričių viršininko administracijos parengė 2004 metų programos sąmatas pagal valstybės funkcijas ir išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius. *Išlaidų planavimas programai pagal*

¹ FM 2003 m. liepos 1 d. raštas Nr. (2.33-01)-6K-0307348 „Dėl prognozuojamų 2004, 2005 ir 2006 metų valstybės biudžeto apimčių ir 2004 metų valstybės biudžeto projekto skaičiavimų“

valstybės funkcijas ir išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius parodo, kad lėšos planuojamos ir skiriamos įstaigos veiklai organizuoti, o ne tiesiogiai programų tikslams ir uždaviniams įgyvendinti [4].

Negalima nustatyti, ar teisingai planuotos valstybės biudžeto lėšos programoms įgyvendinti, nes nėra patvirtintos metodikos, kaip paskirstyti darbo užmokesčio ir kitas išlaidas (šildymui, mitybai ir t.t.) pagal programos tikslus uždavinius, priemones. Apskričių viršininko administracijos (asignavimų valdytojai), nesant patvirtintos finansinės atskaitomybės pagal minėtą klasifikaciją, nesuinteresuotos realiai planuoti lėšas programoms įgyvendinti.

Audito metu nustatyti kiti trūkumai, turėję įtakos lėšų planavimui Kauno apskrities viršininko administracijoje:

- neatsižvelgta į faktinį vaikų (moksleivių) skaičių;
- neatsižvelgta į vaikų (mokinių) kontingentą;
- programoje nenumatyti uždaviniai teikti socialines paslaugas ir priemones uždaviniams įgyvendinti bei neplanuotos lėšos uždaviniams ir priemonėms vykdyti.
- 2004 metais Kauno apskrities viršininko administracija nebuvo patvirtinusi planinio vietų skaičiaus pavaldžioms įstaigoms;

Audito metu nustatyta, kad tam tikroms išlaidoms lėšų poreikis 2004 metais buvo didesnis negu skirti asignavimai. Pavyzdžiui: Kauno apskrities viršininko administracija – mitybai 15,8 proc., medikamentams 1,1 proc., aprangai ir patalynei 27,6 proc.; Panevėžio apskrities viršininko administracija – mitybai 22,5 proc., kvalifikacijos kėlimui 63,7 proc.

Lėšų planavimas ugdymui

Švietimo įstatymo 69 straipsnio 2 p. ir 3 p. numatyta, kad **mokymo lėšos** valstybinėms mokykloms skiriamos iš valstybės biudžete numatytų asignavimų, o **mokyklos ūkio lėšas** mokykloms skiria mokyklos steigėjas savo nustatyta tvarka.

Kauno apskrities viršininko administracija, vadovaudamasi Švietimo įstatymo 2 straipsnio 12, 13 punktų nuostatomis ir atsižvelgdama į Švietimo ir mokslo ministerijos raštą, kai kurioms įstaigoms planavo lėšas ugdymui 2004 metams taikydama Moksleivio krepšelio apskaičiavimo metodiką¹ ir duomenis apie apskaičiuotas lėšas ugdymui 2004 metams pateikė Švietimo ir mokslo ministerijai. Apskrities viršininko administracija lėšas ugdymui įstaigoms skyrė pagal sąmatą „Moksleivio krepšelio lėšos“, kurios 2004 m. programoje sudarė 26,9 proc.

Apskrities viršininko administracijai iš valstybės biudžeto atskirai ugdymui (moksleivio krepšeliui finansuoti) lėšų nebuvo skirta, lėšos buvo skirtos programai vykdyti [5].

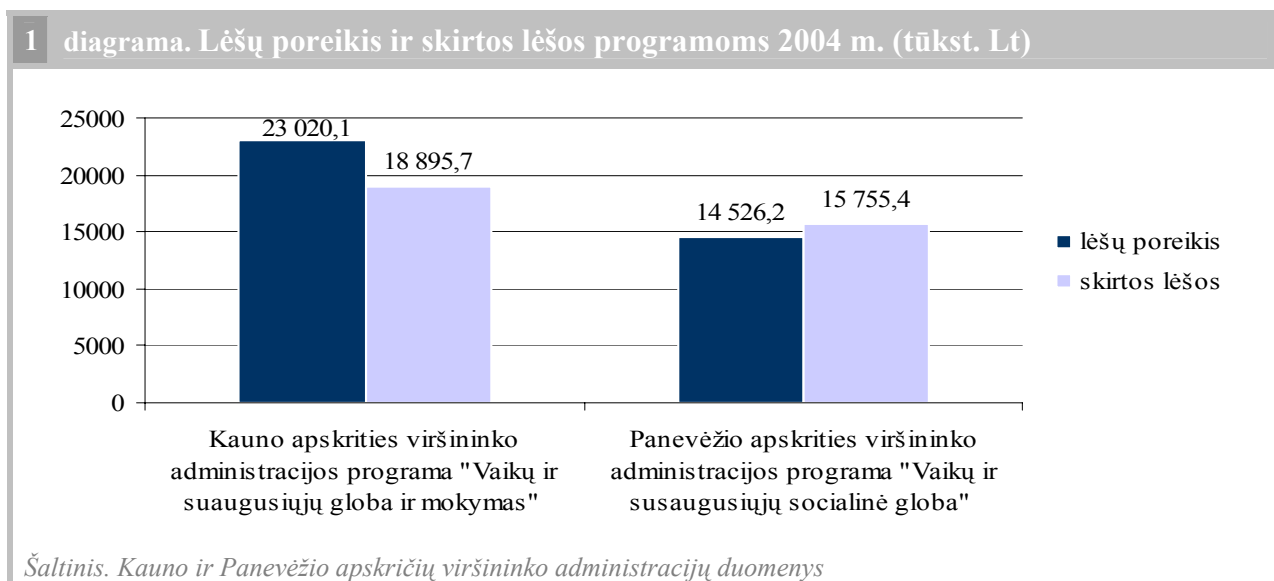
¹ ŠMM 2003 m. liepos 02 d. raštas Nr. SR-71-06-46

Panevėžio apskrities viršininko administracija lėšų ugdymui neplanavo, nes programoje nedalyvavo įstaigos, teikiančios ugdymo paslaugas.

2. PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS

2.1. Lėšų skyrimas

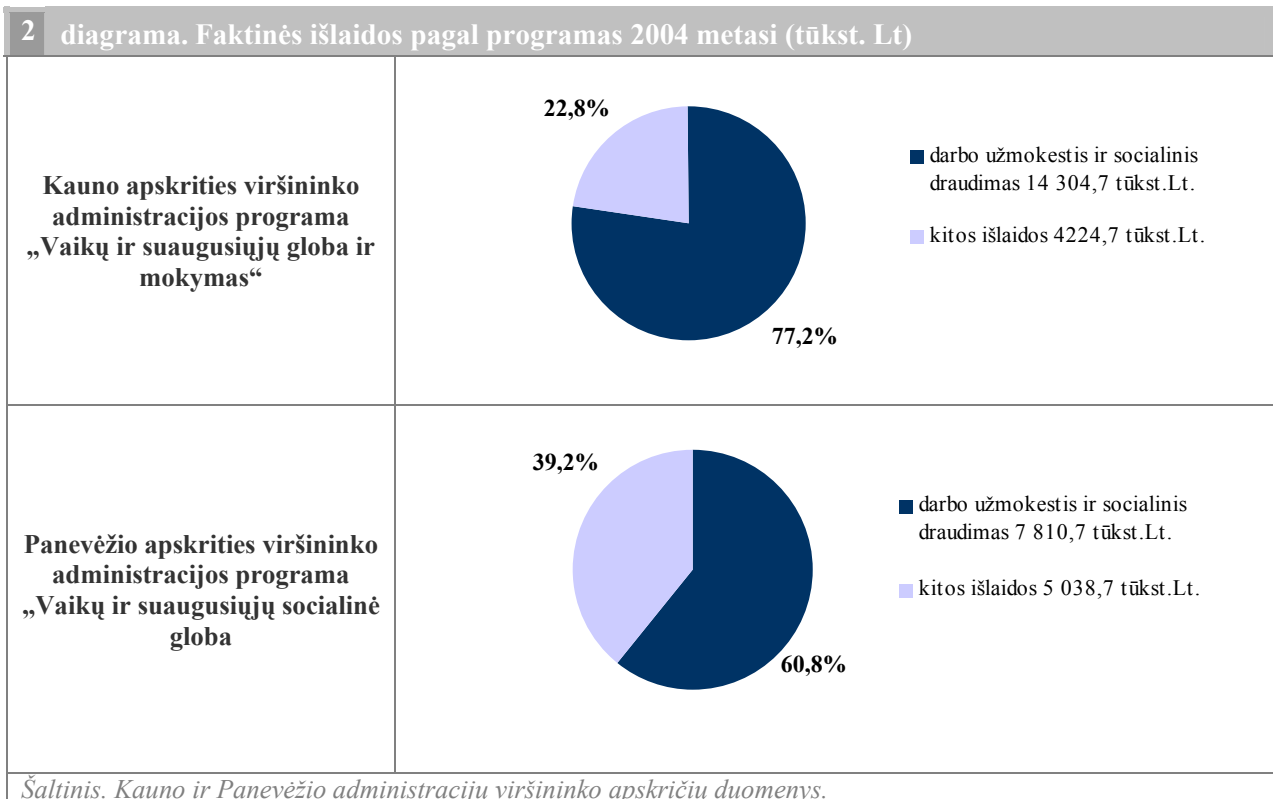
Kauno apskrities viršininko administracijos programai „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir Panevėžio apskrities viršininko administracijos programai „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ įgyvendinti 2004 m. lėšų poreikis ir skirtos lėšos pateiktos 1 diagramoje.

Skiriant lėšas programoms, neatsižvelgta į poreikį. Pavyzdžiui: Kauno apskrities viršininko administracijos programai skirta 82,1 proc. lėšų poreikio, Panevėžio apskrities viršininko administracijos programai skirta 8,5 proc. daugiau negu lėšų poreikis [6].

Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijose programoms vykdančioms įstaigoms nenustatyta lėšų paskirstymo tvarka atsižvelgiant į vaikų (moksleivių), gyventojų skaičių, teikiamų paslaugų poreikį.

Faktinės išlaidos darbo užmokesčiui ir kitos išlaidos pagal programas pateiktos 2 diagramoje.

Didžiausią skirtų lėšų dalį programose sudaro lėšos darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms: Kauno apskrities viršininko administracijos – 77,2 proc., Panevėžio apskrities viršininko administracijos – 60,8 proc. visų skirtų išlaidų. Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidų dalis tarp apskričių ir joms pavaldžių įstaigų skiriasi todėl, kad programas vykdančių įstaigų skirtingas profilis, dirba skirtingos kvalifikacijos darbuotojai.

Audito metu nustatyta, kad Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijų įstaigoms, vykdančioms programas „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“, 2004 metais asignavimai buvo skiriami ir iš Specialiosios programos (biudžetinių įstaigų pajamų įmokų). Skirtos lėšos pagal atskiras įstaigas pateiktos 2 lentelėje.

2 lentelė. Asignavimai iš Specialiosios programos 2004 m., tūkst. Lt

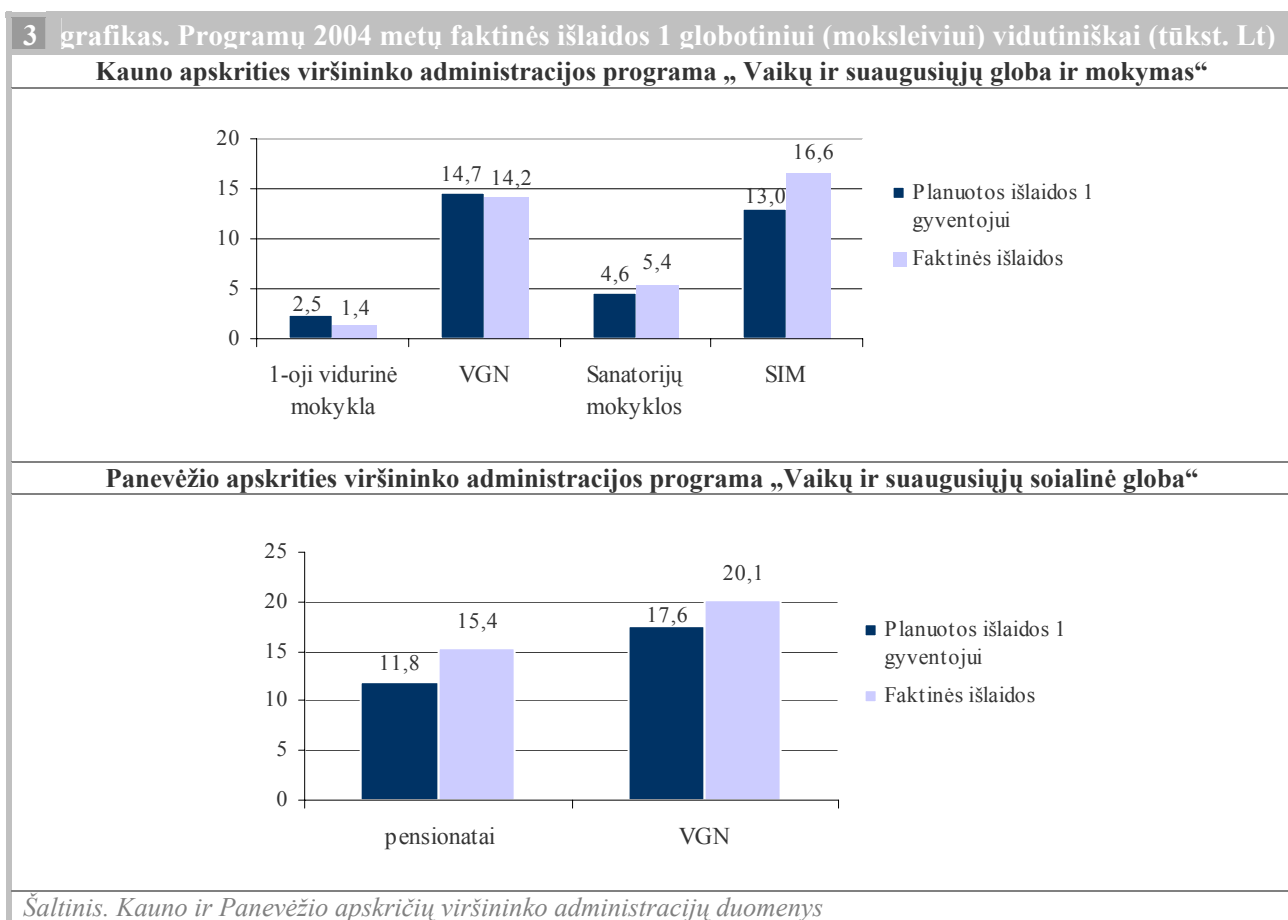
Skirti asignavimai 2004 m.	Apskričių ir joms pavaldžių įstaigų pavadinimas
57,8	Kauno apskrities viršininko administracija
5,7	Kaišiadorių SIM
5,1	Kauno apskrities IM „Saulutė“
3,0	Kauno apskrities UGC
44,0	Kėdainių SIM
1667,7	Panevėžio apskrities viršininko administracija
890,0	Skemų pensionatas
356,0	Jotainių pensionatas
224,0	Lavėnų pensionatas
197,7	Kupiškio pensionatas

Šaltinis. Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijų duomenys.

Auditorių nuomone, lėšų skyrimas įstaigoms iš Specialiosios programos tam tikroms valstybės funkcijoms vykdyti galėtų būti kaip atskiras finansavimo šaltinis programų „Vaikų ir suaugusių globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusių socialinė globa“ įgyvendinimui.

2.2. Lėšų panaudojimas

Kauno ir Panevėžio apskričių virštininko administracijų planuotos išlaidos 1 globotiniui (moksleiviui), gyventojui ir faktinės išlaidos vidutiniškai (įskaitant ilgalaikio turto įsigijimą), pateiktos 3 grafike.

Apskričių virštininko administracijų programų išlaidų didėjimui įtakos turėjo 2004 metų minimalios mėnesinės ir bazinės algos didėjimas.

Faktinės išlaidos 1 globotiniui skiriasi pagal įstaigų tipus. Planuojant ir skiriant lėšas nebuvo atsižvelgta į vaikų skaičių ir teikiamas paslaugas, nebuvo nustatyta programoms vykdančioms įstaigoms lėšų paskirstymo tvarka.

Negalima palyginti Kauno ir Panevėžio apskričių faktinių išlaidų, tenkančių 1 vaikui (moksleiviui), gyventojui, nes įstaigos skirtingos profiliu ir veikla [7]. Negalima palyginti vaikų globos namų faktinių išlaidų, tenkančių 1 globotiniui, nes Panevėžio apskrities virštininko

administracijos vaikų globos namuose gyvena ir kūdikiai, kurių priežiūrai, auditorių nuomone, reikalingos didesnės išlaidos.

Kauno apskrities administracija 2004 metais 4 798,7 tūkst. Lt programai skirtų lėšų panaudojo ugdymui. Šalies mastu nėra patvirtintos tvarkos ir atskaitomybės dėl panaudotų valstybės biudžeto lėšų ugdymui, todėl apskričių administracijos neįpareigotos atsiskaityti, kiek valstybės biudžeto lėšų panaudota ugdymui.

Negalima įvertinti, ar valstybės biudžeto lėšos programai įgyvendinti panaudotos efektyviai ir taupiai, nes nenustatyti kokybiniai ir išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijai [8].

Negalima įvertinti, kiek lėšų panaudota programų „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ vienos ar kitos priemonės vykdymui, nes naudojamos ne tik minėtai programai skirtos lėšos, bet ir Specialiosios programos lėšos.

Auditorių nuomone, nesant patvirtintos finansinės atskaitomybės pagal programos tikslus, uždavinius ir priemones, nėra galimybės palyginti vykdomų programų tarp apskričių administracijų, įvertinti, kiek lėšų panaudota vienam ar kitam programos uždaviniui, atskiroms priemonėms ir tikslams [9].

IŠVADOS

1. Kauno ir Panevėžio apskričių viršininko administracijoms sudėtinga numatyti programų „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ tikslus, tinkamus uždavinius, priemones, uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijus, nes šalies mastu nėra parengtų rekomendacijų pagal socialines programas, kuriose būtų numatyti pagrindiniai uždaviniai, uždavinių įgyvendinimo kiekybiniai, kokybiniai ir išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijai [3] 7 psl.

2. Nėra galimybės palyginti, įvertinti, ar pasiekti programų „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ tikslai, ar valstybės biudžeto lėšos programoms įgyvendinti panaudotos racionaliai ir efektyviai. Nėra patvirtintos finansinės atskaitomybės pagal programos tikslus, uždavinius ir priemones [2] 7 psl., [8] 13 psl. [1] 5 psl., [7] 12 psl., [9] 13 psl.

3. Planuojant lėšas programoms „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“ ir „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“ pagal valstybės funkcijas ir išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, lėšos numatomos ir skiriamos ne programų tikslams ir uždaviniams įgyvendinti, o įstaigoms funkcionuoti [4] 9 psl., [6] 10 psl.

4. Nenustatyta iš valstybės biudžeto lėšų ugdymui (moksleivio krepšeliui finansuoti) skyrimo tvarka ir atskaitomybė apskričių viršininko administracijoms pagal atskiras programas.[5] 9 psl.

REKOMENDACIJOS

Siūlymai Vyriausybei:

1. Svarstyti galimybę dėl apskričių viršininko administracijų vienetų socialinės apsaugos programų sudarymo.
2. Parengti rekomendacijas apskričių viršininko administracijų vykdomoms socialinėms programoms, kuriose būtų numatyti pagrindiniai uždaviniai, uždavinių įgyvendinimo kiekybiniai, kokybiniai ir išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijai.
3. Nustatyti lėšų ugdymui (moksleivio krepšeliui finansuoti) iš valstybės biudžeto skyrimo tvarką ir patvirtinti atskaitomybę apskričių viršininko administracijoms, vykdančioms atskiras programas.
4. Svarstyti galimybę dėl finansinės atskaitomybės pagal programos tikslus, uždavinius ir priemones nustatymo tikslingumo.

Veiklos audito 1-ojo departamento direktorius

Rimantas Sanajėvas

Vyresnioji valstybinė auditorė

Marytė Tulabienė

Tikslai	Uždaviniai	Priemonės	Uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai	Numatomi programos įgyvendinimo rezultatai
Kauno apskrities virštininko administracijos programa „Vaikų ir suaugusiųjų globa ir mokymas“				
Vykdėti ŠMM bendrojo lavinimo bei specialiojo ugdymo programas, socializuoti ir ruošti vaikus, paauglius ir jaunimą savarankiškam gyvenimui	1. Organizuoti ugdymo procesą sutrikusio intelekto vaikams ir našlaičiams	1. <i>Efektyvus ir tikslingas paprastųjų išlaidų naudojimas ir ilgalaikio turto įsigijimas;</i> 2. <i>Kauno 1-osios SIM pastato kapitalinis remontas.</i>	1) Istaigų pajėgumas bei užpildymas -100 proc.; 2) 1 moksleivio (globotinio) išlaikymui SIM skirtos lėšos – 13 000 Lt; 3) 1 globotinio išlaikymui VGN skirtos lėšos – 14 700 Lt; 4) Moksleivių skaičius tenkantis vienam ugdymo procese naudojamam kompiuteriui 15 vnt.	Racionaliai panaudotos lėšos, įgyvendintos Švietimo ir mokslo ministerijos bendrojo lavinimo bei specialiojo ugdymo programos, suteiktos kokybiškos paslaugos.
	2. Užtikrinti mokiniams mokymo proceso tęstinumą.	1. <i>Užtikrinti galimybę organizuoti tęstinį sanatorijose besigydančių vaikų mokymą.</i> 2. <i>Užtikrinti galimybę organizuoti nuteistųjų užimtumą, tęstinį mokymą, sudaryti galimybes įsigyti pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą.</i>	1) 1 moksleivio išlaikymui sanatorijų mokyklose skirtos lėšos – 4 600 Lt; 2) 1 moksleivio išlaikymui vidurinėje mokykloje skirtos lėšos – 2 500 Lt.	
Panevėžio apskrities virštininko administracijos programa „Vaikų ir suaugusiųjų socialinė globa“				
1. Asmenų su psichine negalia socialinė globa pensionatuose	1.1. Teikti kokybiškas socialines, medicininės, reabilitacines ir kitas paslaugas pensionatų gyventojams	1. <i>Socialinių darbuotojų kvalifikacijos kėlimas ir atestacija.</i> 2. <i>Slaugos ir kitų darbuotojų kvalifikacijos kėlimas;</i> 3. <i>Aplinkos pritaikymas asmenims su negalia.</i> 4. <i>Bendrujų reikalavimų stacionarioms globos įstaigoms įgyvendinimas.</i>	1 gyventojų išlaikymo išlaidos metams – 11,8 tūkst. Lt.	
	1.2. Ugdyti globotinių įgūdžius savarankiškai gyventi	1. <i>Gyventojų gyvenimo sąlygų gerinimas.</i> 2. <i>Naujų darbo terapijos ir užimtumo organizavimo formų taikymas.</i>		
2. Našlaičių ir vaikų, likusių be tėvų globos, socialinė globa vaikų globos namuose.	2.1. Vykdėti ikimokyklinį ir papildomą ugdymą	1. <i>Vadovų, pedagogų kvalifikacijos kėlimas;</i> 2. <i>Vaikų globos namų aprūpinimas kompiuteriais ir kitomis priemonėmis, reikalingomis ikimokykliniam ir papildomam ugdymui.</i>	1 vaiko išlaikymo išlaidos metams – 17,6 tūkst. Lt.	Visi pensionato gyventojai ir vaikų globos namų auklėtiniai gyvena patalpose, atitinkančiose būtinus buitinius ir higieninius reikalavimus. Didėja atestuotų darbuotojų skaičius ir jų kvalifikacija. Mažėja linkusių nusikalsti skaičius.
	2.2. Teikti kokybiškas socialines, medicininės, reabilitacines ir kitas paslaugas vaikų globos namų auklėtiniams.	1. <i>Tinkamas socialines, medicininės, reabilitacines ir kt. paslaugas reglamentuojančių dokumentų laikymasis.</i> 2. <i>Socialinių, slaugos ir kitų darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, socialinių darbuotojų atestacija.</i> 3. <i>Aplinkos pritaikymas vaikams su negalia;</i> 4. <i>Vaikų teisių ir interesų gynimas.</i>		
	2.3. Ugdyti auklėtinių įgūdžius savarankiškai gyventi	1. <i>Namų aplinkos sukūrimas vaikų globos namų auklėtiniams.</i> 2. <i>Prevencinio darbo nusikalstamumo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo klausimais vykdymą.</i> 3. <i>Naujų vaikų užimtumo ir lavinimo programų taikymas</i>		